

REDNOSTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 5 (tiskarna I. nadst.). Uradno ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelje in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

VAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.00.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enoletna petdesetkrat 30 vin., pogojen prostor, postavljen: in reklame 40 vin., — inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 789. V Ljubljani, v petek dne 23. januarja 1914 Leto IV.

Na kraju zmešnjav.

Konfuzija v državnem zboru je za enkrat končana. V zadnji uri se je poslanska zbornica zavedla svoje moralne dolžnosti, odklonila šarlatanski pod Susteršičevo firmo vloženi krščanski socialni dodatek in sprejela finančni načrt po sklenjeni pogodbi. Besedolomni krščanski socialci so ostali osamljeni v častni družbi naših dičnih klerikalcev. Kar je poslanska zbornica storila, je morala storiti, naj se ogleduje vsa reč s katere koli strani. Vezala jo je beseda. Če se sklene pogodba, se ne vpraša, s kom je sklenjena. Zaveza je zaveza, in tudi kar je dogovorjeno z gosposko zbornico, se mora izpolniti.

To je bil najvažnejši razlog, da je poslanska zbornica morala odobriti kompromis skupe konferencie. Tako važen je bil, da ni bilo niti trenutka premišljati. Bili so pa tudi še drugi razlogi, in vsi so toliko tehtali, da bi bilo pravo gločinstvo, če jih večina ne bi bila upoštevala. Razburjenost državnih uradnikov in uslužbencev je jasno pričala, kakšno nevarnost bi povzročil parlament, če bi še enkrat onemogočil službeno pragmatiko. V nevarnosti so bile tudi učiteljske plače. Ako se finančni načrt ne bi bil rešil, bi bile deficitne dežele lahko gledale, odkod bi bile dobile državne preodkaze.

V nevarnosti pa je bil sam parlamentarizem. Težko se premaguje grof Stürgkh, hrepenec po trenutku, ko bi se mogel iznebiti državnega zbora in ga nadomestiti s § 14. Že davno bi ga bil porabil, če ne bi bil naletel na nepričakovani odpor v gosposki zbornici, kateri je zdaj za usodo Stürgkhovega kabineta očividno toliko kolikor za lanski sneg. Dokler so bile sitnosti le v poslanski zbornici, ni imel ministrski predsednik nič strahu zaradi absolutizma; skrb je nastala, ko so se lordi odvrnili od njega in mu pokazali, da nima pri njih, dasi je sam član gosposke zbornice, nobene opore več. Takrat je postalo hudo; zakaj magnatom bi naposed lahko prišlo na misel, da bi mu odklonili priznanje cesarskih naredb, in to bi bil konec njegove vladavine. Kajti gosposke zbornice ne more razpustiti.

Ko so kristjani prišli s svojim mandatnim predlogom, skuhanim v jezi zaradi socialističnega uspeha, je pa grof Stürgkh zopet razstrel avtokratični grebenček in njegovo namigovanje s § 14. je postalo tako razumljivo, kakor da miga s kolom. Tedaj se tudi ni več bal gosposke zbornice, katero je verolomstvo krščanskih moralno razdražilo proti poslanski zbornici. Ako bi bil kompromis skupne konferencie odklonjen, bi bil neizogibno prišel § 14.

Mogoče, da je to dunajskim krščanskim socialcem in Susteršičevi gardi vseeno. Ljudstvo, ki se je trdo bojevalo za politične pravice, pa sodi drugače. Še davno nismo na kraju ustavnih bojev. Absolutističnih in fevdalnih ostankov je v Avstriji še toliko, kakor da je bila revolucija lani, ne pa pred šestdesetimi leti. Še vedno morajo avstrijski državljani zborovati pod policijskim nadzorstvom, v društvih in organizacijah se ne morejo zbirati po svobodni volji, vrhovno uredništvo časopisja imajo državni pravdniki, volitve v deželah in občinah se vrše po reakcionarnih kurijah, celo državno-zbornska volilna pravica vsebuje še različne privilegije. Ženske so politično brezpravne; medtem ko prihajajo v mnogih državah lahko v parlament in opravljajo javne funkcije, se ne morejo pri nas niti vpisati v politična društva.

Princ Wied in Izet.

Princ Wied se je začel seliti. Grofa Berchtolda so zadnji dogodki v Albaniji vznemirili; saj bi bili vznemirili morda tudi koga drugega, ali pa bi bili vsaj zbudili treznejše misli v glavi. O grofu Berchtoldu se ne more trditi, da so ga albanski dogodki iztrezili. Zdi se, da so se mu le misli še bolj zmedle. Začel je pritiskati na ubogega princa Wieda, naj se vendar hitro izpremeni v albanskega kneza. In gospod princ, ki je kot svobodni knez svobodno Albanije privezan na vrhovi, se je vdal, kajti če bo kdaj sedel na tronu v Valoni, vendar ne bo cilvilne liste brez pomoči z Dunaja.

Torej so začeli prepeljavati prinčevu prtljago v Drač. To naj služi Albancem za znamenje, da dobe kmalu vladarja, kajti princ vendar ne more brez svoje prtljage obsedeti v Potsdamu. Kljub temu je vprašanje, če ne bi bilo pametneje, da bi si dal prepeljati svoje kovčege nazaj v Nemčijo. Kajti — kajti blizu Berlina je vendar varneje kakor v Draču in v Valoni, čeprav imajo doli holandske žandarske oficirje.

To pravi tudi bivši turški vojni minister Izet paša. Dopisnik pariškega »Temps« je bil predvčeršnjem pri njem na pristavi Nižantaš in Izet paša mu je dejal sledeče: Glavni vzrok, da sem odstopil od vojnega ministrstva, je bil ta, da ni bil kabinet v vprašanju pomladitve častniškega zbora popolnoma enega mnenja z menoj. Drugi vzrok pa je ta, da so hoteli vlada in mladoturki pogovarjati ponudbe, ki sem jih

Ogromno ustavno delo je treba še izvršiti, preden bo Avstrija le na tisti višini, na kateri so skoraj vse civilizirane države. Neštevilne pa so še vsakovrstne socialne, kulturne, gospodarske, pravne reforme, ki so neizogibne, če naj se ljudstvu omogoči moderno življenje, če naj Avstrija postane le meščansko napredna država.

S § 14. pa je presekano vsako ustavno delo. Brezparlamentarnost in avtokracija vlade vrže državo vselej za desetletja na konstitucionalni poti nazaj. To dokazuje usoda vseh ustavnih reform, ki so že prišle od javne zahteve na dnevni red parlamenta, pa so še vedno nerešene. Državni zbor še ni imel niti pete kurije, ko se je začel baviti s tiskovno reformo. V Kórherjevi dobi so bile v zbornici velike debate o tej stvari, in še danes ni definitivno rešena. Kadarkoli je parlament odstavljen, se zbere »nujnejše« zadeve, ki se morajo v prvi vrsti opraviti, kadar se državni zbor po dolgi pavzi snide. Komaj se tedaj rešujejo provizorični proračuni in vojaške stvari, katerih nikdar ne zmanjka. Ljudske zahteve in potrebe se pa kupičijo na grmadi po načelu onega filozofa, ki starih dolgov principielno ne plačuje, nove pa pušča, da ostare.

Vsako vladanje s § 14. pomeni novo stagnacijo. Zaostalost Avstrije ni v zadnji vrsti pripisati nešetim absolutističnim intermeccom. Kdor pomaga vladi do porabe § 14., pospešuje reakcijo holi kakor z vsakim drugim sredstvom in ovira vsak napredek.

Nevarnost absolutizma je bila jasna kakor beli dan. Kljub temu so še vladne stranke krščanskim socialcem na limanice in so ustvarile tisto konfuzijo, ki je za dober teden izpremenila zbornico v blaznico. Večina se je zadnji trenutek rešila iz divjega tolmuna. Ali povzročila ga je in zašla je vanj. Socialni demokratje so bili skoraj edini, ki so si ohranili jasen pogled in krepko držali vajeti situacije. Meščanske stranke pa so odigrale klavno vlogo harlekinov ki ne vedo, kaj da hočejo. Nemški nacionalci in Poljski slovenski klerikalci in mladočehi, klerikalni in liberalni Italijani so se dali premočiti od krščanskih socialcev in so šli za njimi na led, ki se je skoraj udrl pod njih nogami.

Parlament se je rešil, ko je bila zadnja ura. Ali meščanske stranke so se kompromitirale in diskreditirale tako temeljito, da bi jim misleče ljudstvo moralo obrniti hrbet. Take brezumne politike, kakršna se razodeva v teh junaških krogih, ni na svetu. Z vlado ne znajo nikdar izpregovoriti odločne besede; za boj z gosposko zbornico nimajo poguma; nazadnje danes ne vedo, kaj so hotele včeraj, jutri ovržejo, kar so sklenile danes; brez volje, brez programa, brez cilja tavajo od slučaja do slučaja, enkrat kot ponižni lakaji reakcije, drugič kot demagoški glumači, in kamor jih vrže val, tam obsede.

Osemidnevna komedija zmešnjav v parlamentu bi lahko služila ljudstvu v pouk. Odkod naj pride kakršen koli napredek ob takih mevžastih strankah? Kdaj naj Avstrija in njeni narodi dožive rešitve perečih vprašanj, od katerih je odvisen njih življenjski razvoj, če ne pride kmalu do temeljite izpremembe v parlamentu? In ta izprememba je le v rokah ljudstva, v rokah volilcev. Mogoča je le tedaj, če pridejo v parlament pravi zastopniki ljudstva, ki poznajo njegove zahteve in potrebe in ki imajo tudi voljo in moč, da se bojujejo zanje.

dobil od Albanije. Sam nisem storil ničesar, da bi bil povzročil te ponudbe. Z izmajlom Kemalom nisem bil sam v zvezi. Mnogo Albancev mi je ponudilo oblast. Sprejeti sem jo hotel pod sledečimi pogoji: 1. Če zahtevajo to vsi albanski veljaki. 2. Če pritrđijo vesleše. — Sprejel bi bil tedaj ponudbo, da bi bil prinesel svoji domovini mir, kajti laz nisem pustolovec in nočem prelivati krvi. Albanijo ljubim kot svojo domovino, v kateri je moja rodbina že pet stoletij naseljena. Prepričan sem, da je Albanija lahko samostojna država, če dobi od velike večine v deželi priznanega razumnega poglavarja. Princ Wied se podala morda v veliko nevarnost, če se izkrca, ker je mohamedansko prebivalstvo v Albaniji silno razburjeno.

Izet paša pozna Albanijo nemara vendar nekoliko bolje kakor grof Berchtold, in to, kar se je zadnje čase godilo v deželi, se tudi veliko bolj vjema z njegovimi nazori kakor s poročili »Albanske korespondence«. Pаметen človek na Wiedovem mestu bi vpošteval njegovo mnenje. Grof Berchtold pa ne bi storil nič napakega, če bi mu svetoval, naj rajši ostane princ na Pruskem, pa naj prepusti albansko krono onemu, ki jo hoče nositi. Kajti vsa reč ni nevarna le za gospoda Wieda. Če se primerci dragocenemu možu v Albaniji kaj človeškega, bo to naenkrat evropska afera — in kaj bo tedaj? V škatlico ne morelo vtikniti svetega milega kneza; Albanci pa malo tako streljati, da zadenejo. Tega v Evropi gotovo nihče ne

želi novopečenemu Viljemu prvemu; ampak Arnauti se ne brigajo veliko za to, kaj v Evropi žele in ne žele. Če pa bodo potem hoteli zopet »pacificirati« Albanijo z bojnimi ladjami in z vojsko, ne bo marširal grof Berchtold, in tudi stroškov ne bo plačeval iz svojega žepa.

Narodi pa so — zlasti v Avstriji že v obeh smereh dovolj storili za Albanijo.

Naj se vsa reč obrača, kakor se hoče, naj-pametnejši izhod je ta, da ostane princ Wied doma

Nova nevarnost na Balkanu.

Imenovanje Enver paše za turškega vojnega ministra je bilo za zapadno Evropo signal znatnega vznemirjenja. Vročekrvni vojak, v katerem je ideja velike Turčije prešla v kri in meso, ne more pokojno živeti, in če obljubuje z globokim prepričanjem, da bo vse svoje moči posvetil notranjim reformam, je njegova nezavestna, a pristna misel, vse drugačna. Turki, nekdanji strahovalci vse Evrope, so tekom stoletij postali flegmatični. Potiskati so se dali boljbolji iz nekdanj osvojenih dežel, pa so hladnokrvno pretrpeli vse poraze. Zatirati, izžemati, odirati so se dali od svojih sultanov in njegovih korumpiranih služabnikov, pa niso rekli ne bevnemev. »Kakršna je alahova volja«.

Enver je iz drugega testa. V njem se je obnovila nemirna kri davnih azijskih barbarov, ki so z ognjem in mečem podjarmljevali narode, osvajali zemlje in hoteli zagospodarovati nad vsem svetom. Misel, da se Turčija venomer krči in zmanjšuje, da se njeno gospodstvo razpada, je temu nemirnemu duhu neznosna. Uspeh njegove ekspedicije v Odrin je bil zdramil njegovo upanje, da začne Turčija zopet pridobivati. In zdaj, ko je dobil kot volni minister moč v roke, je nemogoče, da bi se njegove sanje odrekle takim ciljem.

Med Turčijo in Grško še ni sklenjen mir. Vprašanje Egejskih otokov še ni rešeno. Ali vesleše so že izrekle besedo; Orki dobe več nego se zdi Enverju mogoče. In Turčija ugovarja.

Položaj na vzhodu je zopet napet. Turške

vojne priprave so očitne. Turčija kupuje dridnote, Enver z mrzlično naglico reorganizira armado, v Mali Aziji se zbirajo čete. Balkanske homatije še nikakor niso končane; vsak čas lahko zopet zagrmijo topovi na suhem in na morju.

Z albanskimi dogodki je položaj kompliciran. Orki bi morali izprazniti Epir. Doslej se to še ni zgodilo. Organizirala se je tam prava prostovoljska armada in Esad paša napoveduje tam vojno. Lahko bi se zgodilo, da bi se Orki tam zapletli v kakšne večje boje, lahko bi se zgodilo, da bi Turčija poizkusila izrabiti ta položaj in napadla Grško.

Glasovi o turško-bolgarski zvezi močejo utihniti. Na Bolgarskem ni sobranja, Radoslavov pa je sicer pred razpustom zatrjeval, da hoče mir, toda z ozirom na njegovo notranjo slabost bi mu utegnili priti kakšni zunanji zapletlaji čisto prav.

Na Balkanu so sklenili razne mirovne pogodbe. Ali ta balkanski mir je kakor vulkan, ki se je umiril, pa nihče ne ve, kdaj da izbruhne vnovič. Sklenjene so pogodbe med vladami in dinastijami, ni pa sklenjen mir med narodi. Vlade imajo svoje interese, ki se ne vjemajo s narodnimi. Mir je sklenjen, ali pogoji miru niso ustvarjeni, in zato je nevarnost vojne vedno enaka. Ne zmanjša se, dokler ne bodo balkanski narodi sami svoji gospodarji, dokler se ne iznebe svojih vlad in vladarjev, dokler se ne rešijo umetnih meja. Balkanska federativna republika, ki jo zahtevajo socialisti, je edina garancija miru.

Dnevne beležke.

— Kranjski deželni zbor se snide v četrtek 5. februarja in bo zboroval tri tedne.

— Prestolonaslednik je odkimal. Praška »Bohemia« poroča, da so dunajski krščanski socialci poizkušali svojo srečo pri nekaterih cerkvenih knezih, da bi ne le v gosposki zbornici direktno delovali za znani krščanski socialni predlog, ampak da bi vplivali tudi na prestolonaslednika v tem zmislu, da bi izpregovoril v gosposki zbornici krepko besedo za krščansko socialno želje. Baj je nadvojvoda brez ovinkov izjavil, da ne more pričakovati od gosposke zbornice, da bi pomagala prelomiti sklenjeno pogodbo... Naši klerikalci so že iztaknili da so socialni demokratje v zvezi z gosposko zbornico, ker niso hoteli biti figa-možje. Zdalj zapise nemara »Slovenec« še to, da so socialni demokratje v zvezi s prestolonaslednikom. In če to parkrat ponovi, bo še sam verjel, da je res.

— »Možje!« Snočnji »Slovenec« hvali v svoji žalosti zaradi klerikalne blamaže svoje poslanca, češ, da so bili s krščanskimi socialci vred možje. Pravi: »Dano besedo so držali.« Malo nenatančno je to »Slovenec« povedal. Tako le namreč je bilo: Na skupni konferenci so dali besedo za kompromis. Potem so si dali besedo, da bodo besedo prelomili. In res so jo prelomili in s tem so držali besedo. Zato so bili možje. Ampak tudi ta izraz ni popoln. Tiskarskemu škratu je namreč padla figa pod mizo.

— Z blamažo ovenčani Susteršič. Pošteno se je opekeln naš deželni glavar, ko je šel za druge po kostanj v ogenj. Lakajska služba res ni prijetna. Seveda, semintja dobi ponižen sluga visoke napitnine, včasih pa tudi brce ne izostanejo. In brco je dobil visokočislani gospod deželni glavar, da jo bo pomnil. Ne samo od svojih nasprotnikov, temveč kar je še vse huje, tudi od tovarišev v lastnem klubu. Za slavni »dodatek« so namreč glasovali le kranjski in štajerski klerikalni kimovci, istrski in goriški člani Susteršičevega kluba niso hoteli deliti blamaže s svojim voditeljem, pa so raje pred glasovanjem izginili iz zbornice. Saj je že dolgo časa javna tajnost, da zlasti istrski poslanci niso zadovoljni s Susteršičevo pustolovsko politiko. Prav mnogo se je govorilo pred jesenskim zasedanjem državnega zbora, da bodo ti gospodje zapustili Susteršičevo ladjo, ki mora pluti vedno tja, kjer je največ koristi za gospoda Susteršiča samega. No, za nekaj časa je obdržal Susteršič svoj klub še skupaj, zdalj pa je zopet enkrat jasno videl, da njegov komando ne zaleže več toliko kakor prejšnji čas. Za despota in absolutista, kakršen je Susteršič, je to prav neprijetno spoznanje.

— Katoliški bratci med seboj. Na Dunaju izhaja tednik »Das katholische Sonntagsblatt«, ki ga izdaja visok cerkveni dostojanstvenik. Ta list nikakor ni zadovoljen s početjem krščanskih socialcev, zlasti pa ne z delom zloglasne Pijeve družbe. Prav vesela vojna se je začela med »Sonntagsblattem« in krščanskimi socialci, ki imajo v Pijevi družbi močno zaslabo. Pijeva družba je pred kratkim izdala letak, v katerem pravi, da je bolj zaslužno delo dati goldinar za Pijevo družbo nego za mašo. Nek govornik Pijeve družbe je dejal, da ne bi bil apostel Pavel dandanes apostel, ampak katoliški žurnalist, Koledar za ljudstvo, ki ga izdaja Pi-

jeva družba, pa pravi, da deviški stan kot stan ni nič vreden, ampak priporoča možitev vsem katoliškim devicam. »Sonntagsblatt« je vsled tega zelo razjarjen in piše, da je to nesposobnost, namreč zakon, proklel cerkveni zbor v Tridentu. Klerikalne organizacije so pa sedaj z izjavami nastopile proti »Sonntagsblattu«, ki seveda tudi ne bo molčal. Kampanja med katoliškimi bratci bo spravila marsikaj na dan, kar najbrže krščanskim socialcem ne bo po volji.

— Mezdno gibanje tiskarjev vobče je konstantno. Le polagoma se udajajo tiskarne druga za drugo. Na Štajerskem so se že vse tiskarne udale, samo slovenski tiskarni v Mariboru in Celju (narodnosti!) se še nista odločili za to. Okolo 1. februarja se izvrši velik preobrat v tem mezdnem gibanju; torej potrpimo še nekaj dni. — Ljubljanske tiskarne še niso podpisale pogodbe, pripravljajo še en atentat na svoje ljubo delavstvo, a za danes ga še zamolčimo, da ne bodo gospodje rekli, da smo izdali njih tajne načrte. — Katoliško tiskarno v Ljubljani še vedno straži več mož č. kr. policije, da je izprti »tolovaji« ne morejo demolirati. — No, izpor traja že pet tednov! Poglejte, precej tisočakov ste jim že prigarali, da si gospodje »špagajo« tak drag »špas«. Noben obrtnik in noben tovarnar, ki ne izkorišča svojih delavcev in svojih naročnikov čez mero, bi ne mogel uganjati takega športa.

— Javno mnenje o tiskarskem mezdnem boju je sedaj že popolnoma na strani tiskarjev, zakaj vsled abotne ošabnosti tiskarnarjev se je občinstvo docela prepričalo, da so tiskarnarji čisto namenoma delavstvo izprejel. Tako nam poroča opazovalec, ki se je posebej interesiral za to, kakšen vpliv imata »Slovenec« in »Lalbacherica« s svojimi sumničeni in obrekovanjem med občinstvom.

— V Pavšlarjevi pravdi z deželo je sodišče izreklo, da izda razsodbo pisмено.

— Konsumno društvo za Ljubljano in okolico naznanja svojim članom, da se bo s 3. februarjem cena alkoholnih pijač zelo podražila. S 1. februarjem pride v veljavo novo zvišanje državnega davka na alkohol. Dosedaj je ta znašal 90 K na 100 hektoliterskih stopnjah špirita, sedaj znaša 140 K. V Ljubljani znaša sedaj obdavčenje za 100 odst. špirit: 90 K državnega davka in 14 K 14 vin užitnine, tedaj 104 K 14 v. — odslej bo pa 154 K 14 vin. blago pa stane franco Ljubljana le (neobdavčeno) 66 kron. Vrednost 1 litra špirita je tedaj brez davka 66 v. Z davkom pa 1 krono 54 vin. več je skupno 2 K 20 vin. — Kdor hoče imeti alkoholne pijače po stari ceni, more se jih nabaviti le še do inkl. 2. februarja, kajti 3. februarja t. l. se bo moralo vse zaloge obdavčiti. Ta davek zadene navaden špirit, slivovko, brinjevec, rum, konjak, vse vrste esence itd. Pri privatnikih nahajajoče blago za lastno porabo se ne bo obdavčevalo.

— Pa vendar ne bo resnično? »Slovenec« tako rad stika po socialno demokratičnih organizacijah in obeha na veliki zvon, kar mu poročajo zloglasni korespondenčni uradi, ki imajo nalogo uničevati socialno demokracijo. V krščansko socialni organizaciji prav blizu Ljubljane je pa tudi lepega dne zmanikalo precej denarja. Kaj, ko bi »Slovenec« enkrat vzel metlo in pometil pred lastnim pragom? Pokazal

bi s tem le, da je v resnici katoliški list, ki vidi najprej pezd in lastnem očesu.

Delavec ne sme biti bolan. Iz tobačne tovarne nam poročajo: Pred kratkim je dobil nek delavec v ljubljanski tobačni tovarni bolniški dopust, ker je zdravnik g. dr. K. rekel, da je delavec nesposoben za delo. Bolniški oče je pa naznanil delavca, da doma »delac« in zato je bil kaznovan delavec s 4 kronami. Začela se je preiskava in delavec je odločno zanimal, da bi bil opravičeval doma delo. Tudi g. dr. K. je potrdil še enkrat, da je delavec nesposoben za delo. Kljub temu je ostalo pri kazni. Ali uprava ljubljanske tobačne tovarne res nima boljšega dela, kakor nalagati delavcem kazni in jim odtegovati še itak pičli zaslužek? Najraje poskrbi, da se bodo uredile razmere, vsled katerih trpi delavstvo in naj raje gleda na to, da bo prenehalo protekcijsko gospodarstvo v tovarni. Delavec mora plačevati kazni, ker je bolan, to je najnovejša nasilje v ljubljanski tobačni tovarni.

Nezgodna ljubljanskemu južnem kolo-dvoru. Včeraj zjutraj ob osmih je šel sprevo-dnik Josip Arnek v službo. Na železniškem tiru je padel in mu je zmečkal voz desno roko ob dlani. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico.

Neki Jamnik - stavkokaz na stavnem stroju. Kdo je ta Jamnik? Jamnik je 1. plemenit značaj iz Spodnje Šiške, 2. izučen književnik, 3. dostojen prirezovalac papirja, 4. odbornik N. D. O., 5. vnet agitator za N. D. O., 6. vrli pevec liberalnega »Ljubljanskega Zvona« in 7. sedaj stavkokaz na stavnem stroju v tiskarni Ig. pl. Kleimayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. Same lepe stvari, ki jih imajo vsi taki ljudje, ki žive v veri, da je človek čisto navaden kužek, ki ni za samostojnost, marveč se mora vedno naslanjati na kakšno protidelavsko stranko in ki mora poljubovati palico, ki ga z njo tepe »gospod«. Gospod Bamberg ga je milo prosil, da se ga naj značajni Jamnik usmili, in našel je odprto usmiljeno srce, ki ga pa najbrže tudi ne bo rešilo. Vsekakor je od strani tiskarinarjev nizkotno, da izrabljajo tako duševne slabice in jim na tak način utisnejo znak stavkokaza, znak, ki ga pošteni ljudje sovražijo.

Deseta velika mednarodna maskarada bo v soboto dne 31. t. m. v vseh gornjih prostorih Narodnega doma v Ljubljani. Bogat plesni red. Obilo zabave za nepesalce. Maske v narodnih nošah. — Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina za organizirani delavstvo 60 vin., sicer v predprodaji 1 K, pri blagajni 1 K 20 vin.; maske 30 vin. — Vstopnice se prodajajo v tobakarni g. Sešarkove v Selenburgovi ulici in gđc. Dolenceve v Prešernovi ulici, v strokovnem tajništvu in v prodajalnah kuns. društva za Ljubljano in okolico. Ta maskarada bo najlepša letošnja maskarada v Ljubljani.

Plesni venček pevskega zbora »Glasbene Matice« bo 14. februarja 1914 v veliki dvorani Narodnega doma ob 8. zvečer. Igra »Ljubljanski društveni orkester«.

Prvo tekmovalno sankanje v Ljubljani. Sankajci, ki se nameravajo udeležiti nedeljske tekme, se opozarjajo, da bo sankalščice v svrhu traininga v petek in soboto odprto le od 1. do 3. popoldne. Tekmovalci se prosijo, da se točno ozirajo na te ure, ker sicer ni mogoče zadostno urediti sankalščice. Že prijavljeni sankajci naj blagovoljivo čimprej vplačati vloge, ker bi se sicer na njih prijave ne moglo ozirati. Dame se opozarjajo, da se lahko udeležijo razen damske tekme tudi ostalih točk sporeda.

Z Viča. Vprašanje znižanja cene mesa postaja čim dalje bolj pereče. Zlasti, ker nam statistika kaže, da se na Viču koljejo bolj slabe živali. Od 1. dec. do 31. decembra 1913 je pobil mesar Marenšek: 1 vola, 4 krave, 1 telico, 7 telet, 5 prašičev; mesar Starin 3 vole, 5 krav, 3 telice, 8 telet in 7 prašičev; mesar Škerlj: 2 vola, 7 krav, 8 telet, 14 prašičev; mesar Gutnik pa 10 volov, 9 telet in 12 prašičev. Edino g. Gutnik kolje boljše živino, najbrže zato, ker je dobavitelj za farovž. Drugi vsi pa prodajajo stare krave po višjih cenah kot v Ljubljani meso pitanih volov. — Na obč. seji so naši soc. demokratični občinski odborniki nastopili proti nalaganju doklad ra živila, ker so upali, da bo to v prid konsumentom. Ali — mesarji so še ta dobitek spravili v svoj žep. Mesar Gutnik, ki je v občinskem odboru klerikalni pristaš, je dejal: »Kaj pa se bo posamezniku poznalo, če bo pri kili 8 vinarjev meso cenejše? Nam se pa pozna in nam je s tem precej pomagano!« — Odkritosrčen možakar in član Slovenske Ljudske Stranke. Ponosni so farovski lehkio nanj!

Za resnico.

Roman.
Spisal Jozef Laicher.
(Dalle.)

A precej so mu odgovorili z neko benevolentno prizanesljivostjo in nekako z visokega, iz česar je najbolj spoznati, da ni kaj globoko zarezal.

»Nismo tu zato«, so mu dejali, »da bi filozofirali, ali je človek zver ali ne. To bi nas zapeljalo predaleč. Potem bi tudi lahko filozofirali o neumrčnosti duše, o ekzistenci boga in o vsem možnem. V neumrčnosti duše in v take stvari lahko verjamemo ali pa ne, toda to prav nič ne odločuje pri tem, če smemo biti naprednjaki ali ne. Nismo filozofje. Ko bi se pečali s takimi stvarmi, bi prišli tako daleč, da bi nas Nemci v tem čisto lahko sledili pri naši filozofiji. Končno pa, kdor hoče druge poučevati, mora vedeti, kaj hoče, ne pa se izgovarjati, da sam še ni v vsem na jasnem, da si še ni dal poslednjega odgovora. In kar se nazadnje tiče tiste telesnosti, lahko govori tako, kdor ima poln želodec.«

In doktor Mrázek je odgovoril Ivanu glede načela o nasilju:

»Mislim, da govorim v imenu cele stranke, ako rešitev tega vprašanja prepuščamo teku prihodnjih časov. Izjavljam pa, da bi se nam gotovo čisto nezdavil, nezmožen življenja zdel narod, ki bi v odločilnem in pravem trenutku ne

— Šiška. »Zarja« je poročala nedavno o novih drogovin za razsvetljavo in je izrazila neneje, da bi bilo bolje, če bi se vpeljala plinova luč iz Ljubljane. Po informacijah, ki smo jih sprejeli — pa je občinski odbor že obravnaval z ljubljansko plinarno ter elektrarno, in dobil je povsod negativne odgovore. Plinarna je bojda rekla, da bi morala 150.000 K investirati, ako bi hotela dati tudi Šiški razsvetljavo, elektrarna pa da bo najbrže še zase imela premalo luči. Če je to res — in mi nimamo prav nič povoda dvomiti nad resničnostjo teh napovedb — se čudimo tako ljubljanski plinarni kakor elektrarni. Ako je odjemalec tu in Šiška že danes za slabo razsvetljavo plačuje 2000 K, tedaj bi že dobro bilo tudi 6000 K primeren izdatek! Poleg tega bi pa bili prav mnogi privatniki, ki bi takoj upeljali luč v trgovine in pisarne ter stanovanja. Prosimo tozadevno polasnila s strani ljubljanske plinarne. — Le malo podjetnosti je treba. Čim večje podjetje je, tembolje se rentira.

Zagorje ob Savi. Dne 21. t. m. ponoči je umrl v Zagorju sodrug Anton Capuder v starosti 63 let. Bil je približno deset let že v pokolu. Bolehal pa je skoraj že eno leto na proletarski bolezn — sušici. Pokoljni sodrug je bil eden od onih, ki so v začetku delavskega gibanja v Zagorju pretrpeli največje šikane od politične oblasti. V letu 1891, pri drugi stavki v Zagorju, so ga vrgli v zapor, izgnali z odgovornim vozom. Njegova družina pa je ostala v Zagorju. S tremi otroci se je mučila njegova žena, on pa je iskal dela po svetu, a ni ga mogel dobiti. Takratno orožništvo in politična oblast pa sta čuvala trboveljski družbi na ljubo, da ni prišel rajni k svoji družini v Zagorje. Šele po večletnem boju se mu je zopet omogočilo, da je smel bivati v Zagorju. Bil je od prvega početka delavskega gibanja pa do smrti zvest pristaš socialno demokratične stranke in član strokovne rudarske organizacije. Pogreb bo v soboto dne 24. t. m. ob 8. zjutraj. Sodruge, ki so prosti, prosimo, da svojega zvestega tovariša počaste s tem, da ga sprejimo vsi na zadnji poti. Zvestemu bojevniku, ki je toliko pretrpel za našo sveto stvar, pa bodi blag spomin! — Odbor rudarske podružnice.

Vračal se je v domovino, pa je zmrazil. 46letni bajtar Janez Gregorčič iz Hrastnega, občina Š. Rupert, je zmrazil 16. t. m., približno 1000 korakov od svoje bajte. Vračal se je z Ogrskega, kjer je delal pri zgradbi železnice. Vsled velikih snežnih zametov ni mogel dalje, pa je zmrazil na potu. Zapušča vdovo in tri nepreskrbljene otroke.

Starka je zgorela. Na nekem podu v Okrogu, občina Š. Rupert, je prenočevala 74-letna Marija Martinčičeva. Na podu je začelo goreti. Ogenj so sicer domači pogasili, toda starka je bila že popolnoma zogljenja.

Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske od 11. do 17. januarja: 20 novorojencev, umrlo je 11 oseb in sicer 7 domačinov in 4 tuji. Dve osebi sta umrli za jetiko. Za vratice je obolela ena oseba.

Umrli so v Ljubljani: Sestra Uršula Franciška Škerlj, usmiljenka, 34 let. — Matija Peče, delavec-hiralec, 81 let. — Marija Zvršen gostja, 75 let.

Betty Nansen, slavljena danska umetnica, igra glavno vlogo v drami »Mati«, v 4. dejanjih, ki se predvaja danes v kinematografu »Ideal«. Jutri v soboto krasna karakterna slika v 6. dejanjih »Druga mati«, v kateri igra glavno vlogo priljubljena igralka Mici Parla. Istotako slika kakor učinkovitost »Otrok iz Pariza«, ki je imela svoj čas tako velikanski uspeh. Kaže nam otrokovo trnjevo pot.

Stajersko.

Hrastnik. V februarju, in sicer prvo nedeljo, se bo vršil v Hrastniku velik shod o političnem položaju v Avstriji, zlasti z ozirom na nove direktne in indirektne davke ter o bližajočih se občinskih volitvah v Trbovljah. — Sodrug, že sedaj agitirajte, da bo udeležba kar najobilnejša. — Konsumno društvo rudarjev lepo napreduje. Dolžnost je zato slehernega zavrednega konsumenta v Hrastniku, da kupuje vse potrebščine edino v kons. društvu. Zlasti lepo se razvija filiala pri postaji, kar je v posebno veselje sodrugov steklarjev konstatirati!

Slovensko gledališče v Mariboru. S prihodnjo Ovekarjevo narodno igro »Legionarji« ki se uprpori v nedeljo dne 25. prosinca 1914

ob pol 8. zvečer, bo naše gledališče pokazalo slavnomu občinstvu, kako spretno že znajo nastopiti naši požrtvovalni igralci bodisi v igranju bodisi v petju. Tokrat se bo torej občinstvo izpolnila splošna želja po narodni igri, v kateri se bo izvajalo mnogo pevskih točk. Nastopajo v igri meščani, meščanke, otroci, akademični legionarji, francoski vojaki. Dejanje se vrši koncem XVIII. stoletja v Celju in na Beneškem na francosko - avstrijskem bojišču. Pri petju in med odmori sodeluje orkester »Glasbenega društva«. Po predstavi je ples v veliki dvorani Predprodaja vstopnic pri g. Weixlu, Glavni trg šte. 22.

Prijateljica umorila prijatelico? Pri Zg. sv. Kunigundi nad Mariborom so aretirali 23-letno Anulijo Kolmaničevo, ker jo sumijo, da je umorila 31. oktobra 1910 svojo prijateljico 32-letno Ivano Kovačičevo. Kovačičevo so našli v gozdu s prerezanim vratom. Najprej so domnevali, da je izvršila Kovačičeva samomor. Ker pa niso našli pri truplu denarja, ki ga je imela Kovačičeva takrat precej s seboj, so osumili Kolmaničevo umora, ker sta se vračali skupaj skozi gozd domu.

Goriško.

Nabrežinski mojstri pričakujeto rešitve od N. D. O. Kakor smo poročali že včeraj, je nabrežinsko delavstvo predložilo podjetnikom nov kolektivni tarif. Nabrežinski mojstri se hočejo ogniti novi pogodbi s tem, da skušajo uničiti našo strokovno organizacijo. Zlasti se odključeta brata Josip in Ivan Caharija. Opuščata stare spretno delavce in jih nadomeščata z delavci, ki so najbrže že pozabili, kdaj da so imeli zadnjikrat v rokah klesarsko orodje. Te nove delavce pošiljajo potem v N. D. O., ki zna vzgajati delavce po okusu gospodarjev. Gospodom mojstrom povemo, da se takih spletkarjev prav nič ne strašimo. Njihov brutalni nastop je le bodrilo delavcem, da ne zapuste pota, po katerem so doslej hodili in o katerem so prepričani, da jih privede do cilja.

Še nekaj o N. D. O. Slavna organizacija stavkokazov N. D. O. namerava baje skupen boj z našo organizacijo za dosega tarifne pogodbe. Gospodje od N. D. O. naj se le zglase pri nast!

Konkurenčni boj klesarskih mojstrov.

V Nabrežini, 22. januarja.

Nabrežina slovi že po vsem svetu zaradi umazane konkurence, ki jo uganjajo tukajšnji klesarski mojstri. Leta in leta traja že ta konkurenčni boj in ovira zdravi razvoj kamnarske obrti v Nabrežini. Da vpliva konkurenca zelo slabo na delavske mezde, na razvoj organizacije kamnarskih delavcev, to je samoobsebi umevno. Zakaj podjetnik, ki prodaja svoje blago v izgubo, gleda na to, da razdeli izgubo tudi na svoje delavce in jim plačuje zato prav nizke mezde. Delavec, ki pa zasluži komaj toliko, da utolaži želodec za silo, je skoraj nedostopen ideji organizacije.

Pred desetimi leti so prodajali nabrežinski klesarski mojstri kurentni meter izdelanih stopnic po 18 do 19 K. In že takrat so tarnali, da so te cene zanje pogubonosne. Nato so seglji po samopomoči in so ustanovili konsorcij mojstrov z namenom, da preprečijo umazano konkurenco. Svojega namena pa ni izpolnil ta konsorcij, ker tudi odslej niso mojstri mogli opustiti divje medsebojne konkurence in ker pri ustanovitvi konsorcija niti eden ni odkritosrčno nameraval, da izpolni tudi dejansko zahteve konsorcija. Če pa niso bili edini pri omeljivi konkurenci, so bili pa edini v boju proti delavstvu. Vse zahteve delavstva po izboljšanju mezd so soglasno odklanjali, a s tem ni pridobila njihova obrt prav nič. Hudi boli med organiziranim delavstvom in podjetniki so nastajali, boji, ki jih nabrežinsko delavstvo še do danes ni pozabilo. Organizacija je pri vsakem boju napela vse svoje moči, dostikrat brez znatnega uspeha za delavstvo. Vrstile so se zmage in porazi delavstva: porazi zlasti vsled tega, ker organizacija ni pri svojih bojih računala z zahrbtnostjo mojstrov.

Kljub temu, da so uganjali mojstri konkurenčni boj na račun delavstva, si niso izboljšali svojega položaja. Nasprotno! Situacija je posta-

jala za mojstre vedno resnejša in nevarnejša in danes je srečno prijadral konkurenčni boj klesarskih mojstrov tako daleč, da prodaja nabrežinski župan in klesarski mojster Ivan Caharija kurentni meter izdelanih stopnic po 14 K! S tem izpostavlja Caharija vso klesarsko obrt največji nevarnosti, zlasti pa ugroza ekzistenco manjših obrtnikov. Pa saj tudi on sam ne bo mogel dolgo zdržati svojo obrt, če bo ostal pri tej ceni. Konkurenčni boj je uničil vsako trezno razsodnost in neha kamnarsko obrt na rob pogube.

Trst.

Občni zbor tržaške mladinske organizacije, ki se je vršil v nedeljo 11. t. m., je najboljši dokaz, da se naša mladina zaveda svoje dolžnosti in ve ceniti pomen svoje organizacije. Po pozdravu na mladino je predsednik s. Rože otvoril zborovanje ob 10. dopoldne. Opisal je delovanje društva v šestih mesecih obstanka. Organizacija je ustanovila tamburaški zbor, ki šteje jako lepo število članov. Poleg tega zbora je še en tamburaški zbor bolj mladih članov in članic, kojega priklopimo v kratkem k starejšemu zboru. S. Škerl je podal tajske poročilo in je med drugim povedal, da napreduje organizacija jako lepo in da kmalu dosežemo ono število članov, katero smo zazeleli na ustanovnem obnem zboru. Sodr. Hreščak je podal blagajniško poročilo, ki izkazuje denarnega prometa 803 K 79 vin. in lep prebitek. Sodr. Sosič predlaga v imenu kontrole, da se podeli odstojnemu odboru absolutorij. Razvila se je nato debata o poročilih, v katero so posegli ss. Katol. Prezelj, Poženel in drugi. Zbor je sprejel Sosičev predlog. Predlog odbora, da se zviša počenski od 1. jan. t. l. članarina za moške člane od 30 vin. na 40 vin., se je soglasno sprejel, kakor tudi da bodi podpornina 2 K na leto. Pri volitvi je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik s. Rože Josip; podpredsednik s. Prezelj; tajnik s. Škerl Marij; podtajnik s. Jernejčič Evgen; blagajnik s. Hreščak Anton; podblagajnik s. Suša Vekoslav in gospodar s. Botič. Nadalje je bil sprejet predlog odbora, da se ustanovi »Tiskovni sklad«, da se čimprej uresniči želja članov in začne izdajati mladinski list. V ta sklad se bodo stekale vse vpladine in 10 odst. vsakoletnega čistega prebitka. Pri 5. točki dnevnega reda »O pomenu mladinske organizacije« in soc. dem. stranke, je poročal sodrug Rože, ki je v kratkih besedah razložil cilje socialne demokracije in namen mladinskih organizacij. Ko je vzel zbor na znanje razne navzete, je predsednik zaključil zborovanje ob 1. popoldne.

Svetovni list je postala brezdvomno tržaška »Edinost«. Odkar izhaja trikrat na teden pod pokroviteljstvom slovenskih narodnih krumirjev, ki so opustili uredniško čast in se lotili krumirstva in katerih imena so zaslovela že po vsem svetu, se je nje naklada dvignila tako, da bo morala, kakor slišimo, najeti kar dva avtomobila, ki jo bosta prevajala okolo, ker raznašalci lista ne morejo sami opravljati tega velikanskega dela. Kamorkoli človek pogleda, vidi kako pridno čitajo »Edinost«. Celo Italijani jo kupujejo in čitajo, vsled česar je naklada »Piccola« znatno padla. Če bo šlo tako dalje, bo »Piccolo« prisiljen prenehati, ker ga »Edinost« v prinašanju novic in resnih poučnih člankov prekaša, kar so tudi Italijani takoj uvideli in postali nje zvesti čitatelji. Če koj ne razumejo, si dajo še raztolmačiti. Vsak se samo čudi, kako velikanski napredek in uspeh je doživela »Edinost«. Saj to je tudi vsakdo pričakoval. Kajti še nikoli ni bila »Edinost« v tehničnem in estetičnem oziru tako dobro urelevana kakor sedaj. To pa je zato, ker so pri »Edinosti« nastavljeni same izvrstne kapacitete. Pomislite samo: Krumirski »šef« Ekar, krumir Me'lja vec in krumirček Brozovič. To so vendar ljudje, katerim se ne more odrekati krumirske izobraženosti kar tako. Študirani so pa tudi. Saj je Ekar bil menih, sledovi meniškega življenja se še danes na njemu lahko opazujejo. Brozovič je napravil gimnazijsko maturo kot usposobljenosti izpit vlagalke. Torej očitno je, da celo vlagalke potrebujejo precej izobrazbe. Mellavec fungira za krumirja v tehnični stroki. Čast ravnatelja tiskarne mu je bila premahljna, zato je hotel doseči še čast krumirja, česar se pa on — kakor tudi tista druga dva — ne sramuje, ker se pač dobro zaveda, kak-

ni pljan. Potem se mu je iztrgal z besedami: »Drugič bova govorila o tem!« in odšel na ulico.

XXVIII.

Ivan je bil nekoliko potr. Brezbržno in brezmišlno je tavaj po ulicah. Kakor da ga od vseh strani obdaja megla, da ga nekaj davi. Čutil je nezadovoljnost. »Ne — ne, to ni bilo tisto kar sem hotel, ne, niti stotine nisem povedal in nisem mogel povedati, kakor sem si predstavljaj,« si je medlo dejal.

Nekolikokrat je postal in se ozrl. Prizadeval si je, priti na jasnejšo misel, osredotočiti vse v eno točko. Toda vse je kulminiralo v tem, da ni znal svoje notranjosti tako razgrniti, da bi bili razumeli, spoznali. Vprašal se je, ali naj se vrne. Pa predstavil si je gostilno, zborovanje, govore — in naenkrat ga je objelo sladko čuvstvo, da že ni več tam v vrtnem salonu, da se lahko prepusti sam sebi. Dobro je čutil, da je bil do neke meje nerazumljiv, naiven in odvsem od nekih vzorov, malo ga je to težilo, toda že je postajal zadovoljnejši. »Da.« si je dejal. »na prvi pogled se zdi, meni samemu se je skoro tako zdelo, da imajo oni bolj prav. V njih govorih je videti neko prevlado razuma, treznosti in večjo navidezno zrelost, dočim sem jaz baš ekstremen in nestalen — in vendar vem zagotovo, kaj hočem, in vem to sedaj tem odločneje. Ne, za nobeno ceno — — za nobeno ne bi mogel več z njimi! Ako sem se doslej še le malo obotavljal, sedaj se ne morem več, ne morem — —«

čakal konec seje. Tu pa je priletel Mikyška za njim na hodnik. Dohitel ga je in vzkliknil razvnet:

»Hruba, počakajte le en trenutek, da vam polasnim! Samo nekaj besedi bi vam rad rekel med štirimi očmi.«

In držeč Ivana za suknjo, je iz sebe vsipal cel plaz besedi.

»Hruba,« je govoril razburjeno, »mene peče, da ste se oprilel Kačerovskega. Ta mi je sol v očeh, ne morem si nič zato, ali Kačerovskega kar čutili ne morem, kar sovražim ga. Pedant je, suha, sitna duša — ne vem, kaj še vse. Toda vas imam rad in zoper vas nimam nič. Samo iz jeze proti Kačerovskemu mi je tam ušlo to — — saj bi jaz tako rad hotel, Hruba, da bi bila prijatelj, vi pa v tem — verjemite, mnogo mi je do tega, da bi bili vi moj prijatelj. Vi me ne smete odbiti, v vas bi rad imel svojega zagovornika, na vas se nenavadno zanašam — vse zidam na vas. Vi morda ne veste, a lahko bi vedeli, da sem se strašno zaljublil v vašo sestro. Blazno sem se zaljublil in v meni gori, gori od tistega večera, veste, ko sva šla skupaj iz gledališča pred leti. Takrat je v meni vzplamtelo in čim dalje blazeje ljubim. Kam me to spravi, ve le bog. Neštetokrat sem že umiral od strahu, da jo dobi kdo drugi, a nisem se drznil; toda sedaj, ko sem že stopil na tla praktičnega življenja — — povejte, Hruba, kaj naj počnem? Ali veste, kaj je ljubezen? Hruba, in vi sedaj odhajate morda kot moj sovražnik.«

Ivan se je osuplo zagledal v Mikyško, če

šnega značaja je. — Toda zopet k stvari. Ker bo »Edinost«, kakor zgoraj rečeno, najela dva avtomobila, bo potrebovala za ista tudi dva šoferja. Najbolj spretna in izobražena za ta posej se nam zdita Ekar in Meljavec. Malo neugoden je sicer ta poklic, toda ko se že krumiri na eni strani, se more še na drugi. Brozovičeva dolžnost bo, da bo avtomobila imel v redu in da bo skrbel za njihovo kurjavo. Ker bodo torej ti vsi trije dobili druge službe, ne bo ostal nihče več, ki bi staval in tiskal »Edinost«. Da si gospodje ne belijo preveč glave, kdo bo delal »Edinost«, jim svetujemo, naj si vzamejo v roke sobotnega vseznalca »Slovenca«, ki govori o neki novi iznajdbi strojev, ki pišejo, stavijo, vlagajo, tiskajo in kdo ve, kaj še ne; en stroj opravlja vsa ta dela in sicer z veliko hitrostjo, ne da bi bilo treba kakšnega delavca zraven. To bo za »Edinost« gotovo nekaj imenitnega. Prej pa ko naroči tak stroj, naj vpraša pri svojem tovarišu »Slovenca« za natančna pojasnila, kajti on se najbolj razume pri takih rečeh. Tiste stroje pa, katere je »Edinost« sedaj naročila, naj daruje svojemu prijatelju Spazzalu v zahvalo, da je tako dober, da prihaja tiskat »Edinost«. Torej, kakor se vidi, nam obeta slovensko narodno podjetje »Edinost« veliko novih čudežev, ki jih Tržičani gotovo še niso videli. Zato pa tudi vsi kar občudujejo slovenske narodne voditelje, ki postajajo vedno bolj — moderni.

— Mladinska organizacija naznanja, da bo prvo predavanje v soboto 24. t. m. Predaval bo sodrug Milost. Začetek predavanja ob 8. zvečer v društvenih prostorih, via Aplari 12. Predmet predavanja je: »Kakšen razloček je med revolucijo in evolucijo.« Vstopnina na predavanje 10 v.

— Okrajna politična organizacija v Rojnu naznanja vsem politično organiziranim sodrugom, da se prihodnje dni vrše shodi v svrhu ustanovitve krajevne politične organizacije na Oretji, v Rojnu, Skorklji in III. in IV. mestnem okraju. Oni sodruzi, ki žele sodelovati za eni ali drugi kraj, naj se zgledajo vsak večer od pol osmih do 10. v društvenih prostorih. Odbor.

Državni zbor.

Dunaj, 22. januarja.

Po burnih in komičnih dneh je imel državni zbor danes mirno sejo, na kateri je opravil precej dela. Predvsem se je rešila novela o zavarovanju privatnih uslužbencev. Zakon je bil tako slab, da ga je bilo treba, čeprav je bil šele leta 1906. sklenjen, že sedaj popraviti. Tudi sedanja novela ne izpolnjuje vseh opravičenih zahtev; socialni demokratje pa so umaknili svoje manjšinske predloge le zato, da se vsaj to zboljšanje ne zavleče. Glavna izprememba je v tem, da nastopi pravica do rente že po petih letih namesto po desetih kakor doslej. Na vrsto je prišla danes tudi službena pragmatika; razprava o tem predmetu še ni končana. Nekoliko manjših zakonov se je rešilo.

Seja.

Predsednik dr. Sylvester odvarja sejo ob 11. dopoldne.

Na dnevnem redu je

novela k penzijskemu zakonu.

Predsednik naznanja, da so vsi minoritetni predlogi umaknjeni.

Poročevalec dr. Licht priporoča predložene resolucije, katerim dodaja še sam eno.

Minister Heinold

pravi, da se bo vlada potrudila, da izvrši zakon po sklepih parlamenta. Že ko je bil zakon razglašen, so se oglašale želje po noveliranju. Takrat je hotela vlada počakati, kakšen bo praktični uspeh. Tudi zaradi zveze, v kateri stoji ta zakon

s socialnim zavarovanjem,

je bilo takrat bolje počakati. Dasi socialno zavarovanje še ni rešeno, kar pa vlada upa, da se kmalu zgodi, stoji vlada na stališču, da naj se noveliranje zdaj izvede, ker se je nabralo že dovolj izkušenj. V odseku je delo presegalo meje, ki so mu bile začetkom namenjene. Sedanja predloga, ki je sad kompromisa, ima socialno političen pomen in upošteva opravičene želje, kolikor je bilo mogoče.

Dr. Winter (češ. soc.)

pravi, da so socialisti že takrat, ko se je sklepal zakon, opozarjali na nedostanke in se niso mogli ogrevati za postavbo. Preočito je bilo stremljenje, da se

ločijo uslužbenci od delavcev.

Socialisti so se bali, da meščanske stranke ne bodo imele nobenega povoda več za socialno zavarovanje delavcev, če bodo izpolnjene zahteve privatnih uslužbencev. Pomisleki so se uresničili. Glavna napaka zakona je ta, da je bil zgrajen od strehe dol, medtem ko se je na Nemškem najprej izvedlo starostno in invaliditetno zavarovanje, in potem šele zavarovanje privatnih uslužbencev.

Schäfer (nem. soc.)

naglašja, da so socialisti le zato opustili svoje predloge, da se ne zavleče stvar. Čudno se je moralo zdeli, da je socialen zakon naletel na tak odpor. To se da le s tem razlagati, da pri-

naša zakon premeta. Če se da parlament voditi od strankarskih obzirov, se morejo goditi napake in namen zakona se ne more doseči. Sedanja zakon je za trgovske uslužbence kar neporaben, predvsem že, ker je čakalna doba 40 let veliko predolga, ker so doneski previsoki, daje pa zavod premeta. Socialni demokratje ne smatrajo sedanje novele za izpolnitev vseh opravičenih želja. Na boj za novo novelo ne bo treba dolgo čakati.

Reger (polj. soc.)

izjavlja, da je umaknil svoj minoritetni predlog v nadi, da se izpolnijo želje interesentov v zavarovalniškem zakonu, o katerem upa, da se uresniči v najbližnji bodočnosti.

Debata se zaključuje. Govorita še generalna govornika Haller in Wohlmeier.

Nato se sprejme novela v drugem in tretjem čitanju.

Kemetter poroča o

službeni pragmatiki za državne učitelje.

Učni minister Hussarek razlaga v daljšem govoru stališče vlade.

Glückel (soc. dem.)

upozarja, da je bila pragmatika že pred enim letom v zbornici odpravljena. Imenovanja so se pri srednješkolskih učiteljih in pri uradnikih zaustavila in vlada je profitirala velikanske vsote. Porabla je pragmatiko kot predprego za nepopularne davke in je s tem škodovala ugledu uradnikov, ter jih naravnost

gonila v pasivno rezistenco.

Tudi delavcem ni vseeno, če delujejo na srednjih šolah moške ali pa potuhnjenci in protekcionisti. Od tega je odvisno, kakšni ljudje da pridejo iz šol. Veliko bliže stoji delavci učiteljskim; kajti iz njih prihajajo učitelji, ki naj poučujejo otroke proletariata. Država zanemarljivo svoje dolžnosti do učiteljske vzgoje, da ustreže klerikalnim strankam. Kaj bi dejal učni minister, če bi mu predlagali, da bodo socialno demokratične strokovne organizacije poslej ustanovljale oficirske šole? (Veselost.) Stevilo klerikalnih učiteljskih je zadnja leta tako naraslo, da imamo n. pr. na Nižjem Avstrijskem na 916 klerikalnih gojencev le 319 državnih; na Dunaju prihaja celo 1338 klerikalnih pripravnikov na 719 državnih. (Cujte! Cujte!) V 13 srednjih šolah imamo že Marijine kongregacije, dasi se na teh šolah ne trpi nobeno družstvo. Učni minister se je izrekel, da naj bodo učitelji na pripravnicah akademiki. Jaz bi želel, da bi se poleg njih jemali najsposobnejši izmed ljudskoškolskih in srednješkolskih učiteljev. Ne volijo se pa za ta poklic najsposobnejši akademiki, temveč le taki, ki so bili učitelji kakšne nadvojvodkinje ali pa ki govorijo na katoliških shodih. Odločno se moramo izreči proti temu, da se učiteljem in državnim uradnikom uropa koalicijska pravica. Glasovali bomo le za tako pragmatiko, ki obseza popolno koalicijsko pravico.

Konec seje ob 7. zvečer.

Prihodnja seja danes ob 11. dopoldne.

gona v pasivno rezistenco.

Tudi delavcem ni vseeno, če delujejo na srednjih šolah moške ali pa potuhnjenci in protekcionisti. Od tega je odvisno, kakšni ljudje da pridejo iz šol. Veliko bliže stoji delavci učiteljskim; kajti iz njih prihajajo učitelji, ki naj poučujejo otroke proletariata. Država zanemarljivo svoje dolžnosti do učiteljske vzgoje, da ustreže klerikalnim strankam. Kaj bi dejal učni minister, če bi mu predlagali, da bodo socialno demokratične strokovne organizacije poslej ustanovljale oficirske šole? (Veselost.) Stevilo klerikalnih učiteljskih je zadnja leta tako naraslo, da imamo n. pr. na Nižjem Avstrijskem na 916 klerikalnih gojencev le 319 državnih; na Dunaju prihaja celo 1338 klerikalnih pripravnikov na 719 državnih. (Cujte! Cujte!) V 13 srednjih šolah imamo že Marijine kongregacije, dasi se na teh šolah ne trpi nobeno družstvo. Učni minister se je izrekel, da naj bodo učitelji na pripravnicah akademiki. Jaz bi želel, da bi se poleg njih jemali najsposobnejši izmed ljudskoškolskih in srednješkolskih učiteljev. Ne volijo se pa za ta poklic najsposobnejši akademiki, temveč le taki, ki so bili učitelji kakšne nadvojvodkinje ali pa ki govorijo na katoliških shodih. Odločno se moramo izreči proti temu, da se učiteljem in državnim uradnikom uropa koalicijska pravica. Glasovali bomo le za tako pragmatiko, ki obseza popolno koalicijsko pravico.

Konec seje ob 7. zvečer.

Prihodnja seja danes ob 11. dopoldne.

Zadnje vesti.

GOSPOSKA ZBORNICA

Dunaj, 22. Danes je gosposka zbornica razpravljala o poročilu skupne konference. Govoril je baron Plener, ki je predlagal, naj se prekine seja za pol ure, da poda davčna komisija poročilo tudi o sklepih poslanske zbornice. Predlog je bil sprejet. Ko se je zopet otvorila seja, je podal Goess poročilo in predlagal, naj se vzame poročilo skupne konference na znanje in pritrudi sklepom poslanske zbornice. Član zbornice Brass izreka svoje zadoščenje, da je gosposka zbornica izpremenila svoje stališče glede na eksistenčni minimum; če bi bila gosposka zbornica prej pritrčila zvišanju, bi se bila marsikatera težava odpravila. Govoril je še vodja finančnega ministristva Engel. Nato je bilo poročilo skupne konference s sklepi poslanske zbornice sprejeto.

VLADA NA HRVAŠKEM.

Zagreb, 23. Vestl po časopisu, da je hrvaški ban potoval na Dunaj zaradi parlamentarizacije hrvaške vlade, ne odgovarja resnici. Pogajanja glede tega vprašanja med koalicijo in vlado še niso končana. Parlamentarizacija vlade se bo izvršila kmalu, a ne tako, kakor so to pravile različne vesti.

STAVKA ANGLEŠKIH PREMAGARSKIH DELAVCEV.

London, 23. Vsi delavci, zaposleni pri prevažanju premoga, so zastavkali. Zahtevalo povišanje mezd. Ko so se pogajanja razbila, so delavci velike firme takoj prenehali z delom. Nato se je razširila stavka še pri drugih tvrdkah. Organizacija je odobrila stavko.

STAVKOVNO GIBANJE NA PORTUGALSKEM.

Lizbona, 23. Stavka železničarjev je popolnoma končana, le 100 uslužbencev še ni prišlo na delo. Tudi vse druge delne stavke so prenehale. Listi v Lizboni so včeraj pričeli zopet izhajati.

VELIKANSKA STAVKA V PETRURGU.

Peterburg, 23. V spomin obletnice demonstracij 1. 1905 so včeraj zjutraj skoraj po vseh tovarnah popustili delavci delo. Do ene popol-

ne je stavkalo 70.000 delavcev. Delavci so odhajali iz tovarn in prepevali revolucionarne pesmi. Hoteli so tudi demonstrirati, pa je policija preprečila vse. Policija je s sabljami razgnala množico. Šest delavcev so aretirali.

VOLITVE NA BOLGARSKEM

Sozija, 23. Nove volitve za sobranje se bodo pričele 5. marca.

PROCES PROTI MINISTROM.

Sozija, 23. Državno sodišče je določilo, da bo razprava proti bivšim stambulovskim ministrom dne 19. februarja.

ALBANIJA.

Obraznava proti pučistom.

Valona, 23. Pred vojnim sodiščem se je začela danes razprava proti majorju Bekir begu in tovarišem, ki so obdolženi, da so vprizorili puč v korist Izet paše. Razprava je tajna in bo trajala nekaj dni.

Princ Wied.

Berlin, 23. Bodoči dvorni maršal albanskega kneza Wieda, stotnik Trotha je že odpotoval v Drač. Vilo, v kateri je doslej stanoval princ Wied v Potsdamu, je vzel v najem rumunski princ Karl, ki bo služil v pruskem gardnem polku.

EGEJSKI OTOKI.

Rim, 23. Italija ne bo zapustila prej onih Egejskih otokov, ki jih je zasedla, oreden ne dobi primerne odškodnine. Pri tem stremljenju bosta podpirali Italijo njeni zaveznici.

GRŠKA IN TURČIJA.

Atene, 23. Turški poslanik Galib Kemall beg je izjavil, da je njegova naloga v Atenah ta, da utrdi prijateljske odnose med obema državama. Upa, da bosta obe državi zmerni.

Pariz, 23. »Echo de Paris« poroča, da se grška vlada ne bo pogajala glede otokov s turško vlado, in da je za pogajanja tudi že prepozno. Turčija je baje že odposlala eno bojno ladjo v Mitilene.

POTRES NA HEBRIDIH.

Melbourne, 22. Parnik »Makambo« javlja, da se je lega otoka Ambrim v Novih Hebridih vsled vulkanskega izbruha in potresa izpremenila. Misionsko poslopje in bolnišnica sta sedaj povsem pod vodo, na drugem kraju, kjer je bilo prej morje, se je pa dvignilo 2 milj hribovite zemlje. Med izbruhom je bil ves otok pokrit s penočo lavo. Voda je bila vrela. Ribe in želve so priplavale kuhane na površje. Z dveh bližnjih otokov se je dvignil dim.

Ljudstvo v nevarnosti.

Sidney, 22. Dne 1. januarja so bili na otoku Ambrim silni vulkanski izbruh. Na stotine domačinov ima vsled lave zaprto pot. Okrog 700 oseb se je rešilo.

Odgovorni urednik Etbin Kristan. Izdaja in zalaga založba »Zarja«. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

Ivan Jax in sin Ljubljana

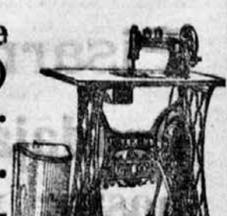
Dunajska cesta števil. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Tvrška J. Meinl, uvoz kave

priredi dne 23., 24. januarja 1914 v svoji filijali

Ljubljana, Selenburgova ul. 7.

poskusno kuhanje ter Vas k temu uljudno vabi. Obenem pripominja, da bo tvrško jako veselilo, če privedete znanec s seboj.

Od devetih zjutraj se bodo zastoj dajale poskušnje le odraslim.

Kmečko delavska gospodarska zadruga v Dobravljah na Goriškem

r. z. z. o. z.

Zadruga ima v svojih kletih veliko množino dobrega in naravnega vina svojih združnikov. Za pristnost od zadruge prodanega vina se jamči.

Oddaja se v lastnih sodčkih od 56 litrov naprej v vsaki množini. — Kdor kupi od nas enkrat, ostane nas stalen odjemalec.

Konsumno društvo rudarjev

v Hrastniku

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo zimskega blaga vseh vrst špecerjskega blaga, otroških oblačil, nogavic, čevljev, srajc itd. po najnižji ceni.

Toči se tudi v svoji lastni gostilni pristna belzeljska, dalmatinska in istrska vina. Pristni refosco in »Adria Perle«.

Vabi se toraj cenjene člane, da vse svoje potrebščine nabavljajo v svojem lastnem podjetju. Član lahko postane vsak. Delež znaša 20 kron

Načelstvo.

Kavarna

Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi.

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Tržiču

(Gorenjsko)

(najmodernejše podjetje monarhije)

Varstvena znamka.

Otvoril sem lastno prodajalno LJUBLJANA

na drobno **Breg 20** na debelo

v Coizovi hiši.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vedjo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejši brzoparniki s dvema vrhincama, električno razsvetljavo,
brezličnim brzojavom, za katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, pestelje, kopalj itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vankovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
svoje pribranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
Hlebi po 1.75 kg veljajo
samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
„Konsumnega društva za Ljub-
ljano in okolico“. — Člani,
segajte po njem!

Produktivna zadruga ljub- ljanskih mizarjev v Ljubljani

P. Z. Z. O. Z.

se priporoča cenjenemu ob-
činstvu pri nabavi vsakovrst-
nega pohištva, ki ga izdeluje
v lastni, najmoderneje oprav-
ljeni tovarni na Glincah pri
:: Ljubljani. ::

Priporoča se tudi za vsa druga
v mizarstvo stroko spadajoča
:: dela. ::

Delo je vedno solidno,
točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
pošlje brezplačno v najkraj-
:: šem času. ::

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5**¹/₂⁰/₀ od dne vloge
do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
nasip; v Šiški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Šiški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.